

În memoria evreilor martiri, victime ale persecuției și urii rasiale

Președintele României, TRAIAN BĂSESCU

Urmare din pag. 1

Astăzi, când opțiunea României pentru valorile democratice este ireversibilă, suntem conștienți de răspunderea care ne revine pentru ca manifestările xenofobe și antisemite să fie riguros combătute și eliminate din spațiul public. Eforturile autorităților române de prezentare a adevărului despre Holocaust vor continua și vor dobândi coerență la nivel educațional. Încă de la începutul mandatului, am exprimat intenția fermă de a sprijini, în acord cu recomandările Institutului Național pentru Studierea Holocaustului în România, proiectele și programele educaționale, de formare istorică și civică, precum și de aprofundare a cercetărilor privind Holocaustul.

Mai buna cunoaștere și asumare a istoriei

Apariția Raportului final al Institutului, a manualului *Istoria evreilor - Holocaustul*, reprezintă doar o parte din progresele pe care România le-a înregistrat în ultimul an, progrese care au avut la bază colaborarea autorităților cu instituțiile, centrele de cercetare și fundațiile a căror nobilă misiune publică este restabilirea adevărului istoric și păstrarea vie a memoriei celor care au suferit.

Având în vedere bogăția și originalitatea moștenirii culturale evreiești din România precum și contribuția sa la constituirea culturii și civilizației românești, cea mai eficace metodă de promovare a dialogului și a respectului alterității este mai buna cunoaștere a istoriei și asumarea memoriei.

Așa cum ne amintește profesorul Elie Wiesel, dacă pentru cei care au murit este prea târziu, „nu este și pentru copiii lor și ai noștri“.

Marele Rabin MENACHEM HACOHEN

„Doamne, Dumnezeu, să nu faci...“

Indiferent de timp și spațiu, antisemitismul prelat și practicat de oameni care sfidează Legea Divină, este un pericol ce amenință nu doar poporul evreu, ci întreaga umanitate. Gândiți-vă la ceea ce au făcut Hitler, Stalin; în zilele noastre - Bin Laden. La ceea ce declară, azi, președintele Iranului. Spune profetul Ișaiahu, redând cuvintele lui Dumnezeu: „Eu am plâsmuit lumea: lumina și întunericul, pacea și războiul,

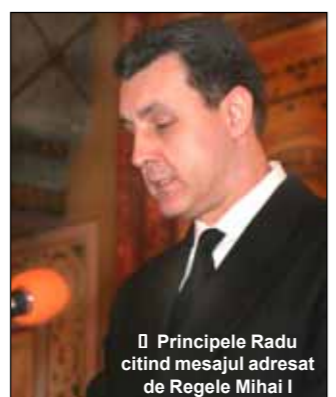
binele și răul“... Răul a fost creat pentru ca oamenii să înțeleagă că pericol există. După potop, Dumnezeu a întins peste lume curcubeul armoniei în diversitate. Din curcubeul lipsește albul și negrul, fiindcă ambele culori sunt simboluri ale extremelor. Armonia nu poate domni asupra oamenilor, dacă există extremism în lume. Din nefericire, însă, extremism există, antisemitismul fiind una dintre formele sale.

Fie ca această zi de comemorare, când ne rugăm pentru odihna celor pieriți, *Al Kiddus Hasem*, să fie și un îndemn de a ne intensifica lupta împotriva celor care amenință pacea umanității întregi.

Alteța Sa, Principele RADU DE HOHENZOLLERN a transmis MESAJUL Majestății Sale Regele MIHAI I

Responsabilitatea pentru Holocaust este un act suprem de a ne curăța sufletul propriu

Holocaustul este o crimă de neimaginat, care rămâne unică în istoria umanității [...]. Iar responsabilitatea principală pentru aceastăucidere în masă trebuie să continue și va continua să așeze pe umerii unui om al cărui nume nici nu merită să fie pronunțat astăzi, și pe umerii unui guvern criminal pe care el l-a stabilit în Germania. Dar toți ceilalți europeni, cei care au închis ochii și s-au făcut că nu văd, acei care s-au bucurat de proprietățile luate ilegal de la membrii comunităților evreiești sau cei care s-au gândit, pur și simplu, că crima nu-i afectează pe ei și, prin urmare, nu trebuie să facă nimic, toți împart o anumită responsabilitate față de ceea ce s-a întâmplat. Comemorările de astăzi, din întreaga lume, intrinsec laolaltă aducere aminte și acceptare a responsabilității de a nu fi prevenit această oroare [...].

Chiar dacă am fi eșuat în salvarea doar a unei singure vieți a evreilor noștri acum șase decenii, chiar dacă numai am ignorat atunci ororile și suferința cetățenilor noștri evrei, totuși, am fost vinovați [...]. A admite partea noastră de responsabilitate pentru Holocaust este un act suprem de a ne curăța sufletul propriu. Nu putem rămâne o

Una dintre cele mai mari satisfacții din viața mea a fost atunci când mama mea, Regina Elena, a obținut titlul de „Drept între Popoare“ pentru activitățile ei în cel de-al doilea război mondial. Sunt mândru de rolul ei, dar așa fi vrut să fi făcut cu toții mai mult. Noi, toți românii, inclusiv Familia mea, trebuie să continuăm să cercetăm conștiința noastră în legătură cu imensele crime comise în numele nostru sau în numele țării. Am avut una dintre cele mai mari comunități evreiești din Europa, un mare număr de oameni întreprinzători, bărbați și femei de cultură, oameni care au ajutat și ar fi putut ajuta România astăzi. România, ca fiecare națiune europeană, a fost în cele din urmă cea care a pierdut în Holocaust. Împărțim durerea împreună, și durerea va dăinui, pentru sute de ani [...].

Cu deplină cunoaștere a trecutului nostru, cu totală acceptare a responsabilității noastre, noi toți vom face în așa fel încât ororile Holocaustului să nu se mai repete niciodată.

General MIHAIL IONESCU, directorul Institutului Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel“

[...] Pogromul de la București, din ianuarie 1941, în care au murit peste 120 de evrei, a fost săvârșit în contextul rebelunii legionare ce a reprezentat o încercare de preluare prin violență a puterii de stat de către Garda de Fier, în scopul consolidării fascizării României. În acele zile sângeroase s-a constatat o carență de acțiune a instituțiilor statului român, care ar fi trebuit să apere ordinea, securitatea și proprietatea tuturor cetățenilor. Pe baza ultimilor studii științifice publicate, se consideră că pogromul de la București a fost efectul politicii de stat antisemite implementate încă din octombrie 1938. Comemorarea, precum și studierea acelor tragice evenimente este foarte importantă pentru identificarea mecanismelor de generare și exercitare a violenței și terorii la nivel macrosocial, organizate sub impulsul unei ideologii nefaste, care promova

Reamintind trecutul, vom înarma prezentul și viitorul, pentru a nu-i repeta greșelile

naționalismul, rasismul, antisemitismul și xenofobia. Două „lecții învățate“ ale acelor „ani răscolitori“ [...], se cuvin reamintite... Prima este că antisemitismul și manifestările xenofobe găsesc un teren prielnic de manifestare pe fondul proceselor de dezorientare și dezagregare ale autorității statului, de pasivitate și derivă naționalistă [...]. Cea de-a doua „lecție învățată“ se referă la ceea ce se numește carența de spirit civic, la pasivitatea martorilor nenumărați ai unor astfel de violente organizate [...]. Reacția imediată și fermă la orice manifestare de violență, angrenarea largă în procesele democratice reprezintă tot atâtea stavile în calea apariției sau ascendenței anarhiei, violenței sau terorii în societate. Aceste două „lecții învățate“ din evenimentele tragice de acum 65 de ani se cuvin fructificate în procesul educațional [...] în România, care a făcut în ultimul timp progrese însemnate [...]. Dezvăluind și reamintind astfel de evenimente ale trecutului recent vom înarma prezentul și viitorul pentru a nu repeta greșelile înarmate.

Ne-am plecat frunțile, ascultând cuvintele sacre ale Psalmistului, roștite de Rabinul **Abraham Ehrenfeld**, ruga **El Male Rahamim** intonată de Prim Cantorul **Iosif Adler** și am rostit un **Kadiș** colectiv.

Conf. dr. OTTO ADLER, președintele A.E.R.V.H.

Calea morală și calea punitivă împotriva negaționiștilor

Oare veșnic Cain îl va ucide pe Abel? Până când minciuna ascunsă între două adevăruri și minciuna curată și nevătămată cu privire la Holocaust își va face loc în lume? Putem combate minciuna pe cale morală și pe cale punitivă. Calea morală este aceea a cunoașterii și recunoașterii adevărului. Calea punitivă este reprezentată de lege. Pe ambele căi, în România, s-au obținut rezultate memorabile. Prima este aplicată prin faptul că, azi, în școli se învață despre Holocaust. Secunda este reprezentată de Ordonanța 31/2002, cu putere de Lege. Să nu uităm, însă, că ura de rasă este azi enormă și că trebuie să luptăm ca Ordonanța să devină Lege.

MAXIMILIAN KATZ, directorul Centrului pentru Monitorizarea și Combaterea Antisemitismului în România

Antisemitismul – o problemă acută a lumii contemporane

[...] Într-o lume în care demagogia politică se face din ce în ce mai simțită, într-o lume în care principiile democratice sunt exploatare de cei care anteaază la stabilitatea și securitatea națiunilor care le dau adăpost, necesitatea de a ne aduce aminte de ororile trecutului devine o obligație comună, națională și internațională. Într-o lume în care Holocaustul este ridiculizat și negat, cum este și cazul președintelui Iranului [...], în care existența Statului Israel este direct amenințată, în repetate rânduri, de același președinte, necesitatea adoptării, dar mai ales a implementării unor măsuri practice, ferme și imediate [...], este mai reală decât oricând.

Într-o perioadă în care evreii sunt injunghiați într-o sinagogă din Moscova, cimitire evreiești și sinagogi sunt vandalizate și distruse în Europa, într-o perioadă în care antisemiții se ascund

în rândul celor care critică Statul Israel, ne este clar tuturor că antisemitismul este un fenomen real și nu mai puțin periculos decât a fost în trecut. În acest context faptic, la 1 noiembrie 2005, Organizația Națiunilor Unite a declarat data de 27 ianuarie (ziua eliberării de către armata sovietică a lagărilor de exterminare de la Auschwitz) ca Zi a comemorării internaționale a Holocaustului. Oportunitatea adoptării rezoluției O.N.U. nu putea fi prezentată mai bine decât a fost prezentată în declarația Ambasadorului irlandez la această organizație. În discursul său, prințul Zeid Raad Zeid Al Hussein a spus următoarele: „Este de dorit ca și alte expuneri despre Holocaust să aibă loc în Adunarea Generală pentru că niciodată nu putem înceta să învățăm lecții relevante [...]“. A fost o crimă de cele

Av. CONSTANTIN VIȘINESCU, președinte de onoare al A.C.P.R.I.

Prof. dr. ing. ITZHAK BEN ZVI GUTMAN

O trăire întipărită adânc în inima, în mintea, în amintirea mea

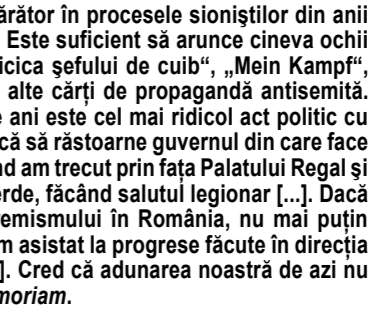
[...] Nici până în ziua de azi, după 65 de ani, nu am puterea sufletească să vă descriu ce am trăit în acele zile; este o trăire, care, la zece ani, cât aveam atunci, s-a întipărit adânc în inima mea, în mintea mea, în amintirea mea - și nu o pot împărtași cu nimeni. Frații mei, lanțu și Iosif, au fost omorâți. Am fost la înmormântarea lor, împreună cu prierintii mei, cu atât de mulți prieteni, rude, colegi, de-ai lor. Mama mea, Ethel Gutman, nu a rezistat loviturii îngrozitoare și, după o lungă boală, chinuită fizic de lanțu și Iosif. Evrei au fost omorâți și la Abatorul din București. Au fost omorâți, printre mulți alții, și bunul prieten al tatălui meu, industriașul Bernard Kaufman, împreună cu fiul său, Jacques. Ei au fost bătuți, sfărtecați cu cuțite de abator, tăiați în bucăți. Jacques Kaufman a fost atârnat, mort, de un cârlig, împreună cu alți evrei. Pe trupurile sfărtecate, legionarii asasini au scris „carne cușer“. Tatăl meu, Rabinul Zvi Gutman, pe care gloatele legionarilor, ca prin minune, nu l-au atins, a înțeles că, dacă a

supraviețuit și a rămas în viață, misiunea sa, de om, de rabin, este să-și slujească Dumnezeu, să călăuzească, să îndrume și să ajute comunitatea sa. Este tot ceea ce a făcut, cu devotament, în toți anii cât a trăit, chiar și după ce l-a pierdut pe lanțu și pe Iosif. Sinagoga pe care a fondat-o în memoria lor - „Beth Iacov Iosef“, întâi la București, apoi la Tel Aviv, a devenit o casă a celor originari din România [...].

Av. CONSTANTIN VIȘINESCU, președinte de onoare al A.C.P.R.I.

Adunarea de azi nu este numai „In memoriam“, ci și „Pro memoriam“

Ca martor al Holocaustului, ca apărător în procesele sioniștilor din anii '50, mă oripilează otrava negaționistă. Este suficient să arunce cineva ochii pe unele tarabe pentru a vedea „Cărticica șefului de culb“, „Mein Kampf“, „Protocoalele înțelepților Sionului“ și alte cărți de propagandă antisemită. Ceea ce s-a petrecut în urmă cu 65 de ani este cel mai ridicol act politic cu putință: un partid aflat la putere încearcă să răstoarne guvernul din care face parte. Eram sublocotent în rezervă, când am trecut prin fața Palatului Regelui și l-am văzut pe Antonescu în cămașă verde, făcând salutul legionar [...]. Dacă am vorbit despre reactivarea neoeextremismului în România, nu mai puțin adevărat este faptul că, tot după '89, am asistat la progrese făcute în direcția democratizării societății românești [...]. Cred că adunarea noastră de azi nu este numai *in memoriam*, ci și *pro memoriam*.

Jean Anceľ și revizuit lucrarea Transnistria în limba engleză, la Tel Aviv, după o documentare la Odessa, Nikolaev, Herson, Moscova, Chișinău, cu completări din arhivele rusești, germane etc. Vorbitorul a menționat existența a numeroase documente, printre care și un memoriu adresat, în 1942, de către intelectualii români marșalului Antonescu, pentru oprirea deportărilor și exterminării evreilor. Prof. Itzhak Ben Zvi Gutman (Israel), a relatat despre teroarea sub regimul antonescian și despre evoluția istoriografiei anilor 1941-1944. Rabinul Efraim Gutman a fost arestat de autoritățile comuniste și eliberat în 1954 la intervenția Șef Rabinului Moses Rosen. La întâlnirea cu cele două personalități israeliene au fost prezenți reporterii de la T.V.R. și Radio, numeroși studenți, precum și o serie de cercetători: Liviu Rotman, George Voicu, gen. Mihail Ionescu, Andrei Oșteanu, Al. Florian, Adrian Niculescu, ing. Liviu Beris, vice-președintele A.E.R.V.H., Mihai Chioveanu, Măriuca Stanciu, Felicia Waldman, Tony Barot, Michael Shafir. Au avut loc discuții. (B.M.M.)

Riposte la jaful și crimele regimului legionar

În organizarea luptei evreilor pentru supraviețuire în perioada guvernării regimului Antonescu, cu și fără legionarii, rolul hotărâtor i-a revenit rețelei instituțiilor comunitare, de cult, cultură, învățământ și asistență socială. Menirea lor a fost compensarea frustrărilor materiale și morale la care au fost supuși evreii în anii prigoanei și apărarea intereselor evreimii în fața autorității de stat. Întreaga activitate a fost coordonată de Federația Uniunilor de Comunități Evreiești, până la desființarea ei în decembrie 1941. În această epocă, dintre cele mai grele în istoria evreilor din România, Wilhelm Filderman, președintele Federației, a adoptat tactica luptei legale, calea petițiilor, a audiențelor și a stabilirii contactelor cu personalitățile vieții politice și clericale românești cu influență în cercurile guvernamentale și care au acceptat să intervină în favoarea evreilor. După primele măsuri antievreiești promulgate de Statul Național Legionar, conducerea Federației a apreciat că principala luptă trebuie dusă împotriva mișcării legionare și a miniștrilor legionari aflați în guvern. În contextul dat, s-a încercat stabilirea unui contact personal cu Ion Antonescu, conducătorul statului, pentru a-i demonstra că politica și teroarea legionară declanșează imediat după venirea lor la putere alături de Antonescu dăunează nu doar evreilor, dar întregului popor român și în general României.

În acest scop au fost elaborate zeci de memorii care de multe ori cuprindeau sute de pagini bazate pe date adunate din întreaga țară. În ordine cronologică, principalele petiții au fost înaintate după cum urmează:

- **11 septembrie.** Împotriva deciziilor Ministerului Culetor de desființarea a majorității sinagogilor și de limitare a activităților cultural-religioase;
- **17 septembrie.** Dr. W. Filderman este primit în audiență la Ion Antonescu, conducătorul statului. Dr. Filderman a expus pe larg

consecințele nefaste ale deciziei Ministerului Culetor, prezentând toate problemele care la data respectivă frământau populația evreiască;

- **9 decembrie.** Se înaintează unul din memoriile cele mai cuprinzătoare. Ororile comise de legionari sunt prezentate pe criterii alfabetic și geografice. Pe baza unei statistici rigurose întocmite, se arată numărul areșterilor, asasinatelor, bățăilor, confiscărilor de proprietăți, profanărilor de sinagogi și de cimitire;
- **10 decembrie.** Conducătorul statului este rugat să fie reexaminată legea și măsurile adoptate de guvern contra evreilor, căci în contextul dat 98% din populația evreiască este aruncată în brațele mizeriei.

- **2 ianuarie.** Dr. Filderman înaintează conducătorului statului un memoriu în care compară situația evreilor din România cu situația din Germania, Italia și Ungaria. Concluzia: „România în trei luni de guvernare a dat legi care depășesc nu numai numărul celor promulgate în Italia și Ungaria dar și pe cele din Germania, promulgate înainte și după legislația nürnbergheză“;
- **11 ianuarie.** Se prezintă tabloul atrocităților săvârșite pe localități între 9 decembrie 1940 - 1 ianuarie 1941;
- **8 martie.** La cabinetul conducătorului statului este depus un memoriu însoțit de un album de fotografii privind ororile și pierderile suferite de evrei în zilele pogromului din București;
- **1 aprilie.** O revenerie prin care se cere urgentarea restituirii bunurilor jefuite de legionari și descoperite până la acea dată.

Memoriile înaintate de F.U.C.E. conducătorului statului cu privire la consecințele terorii legionare sunt mărturie documentare unice privind viața dramatică a populației evreiești în perioada respectivă. Chiar dacă rezultatele acestor demersuri au fost minore, totuși prin sensibilitatea autorității de stat s-a obținut, la un moment dat, redobândirea cel puțin a unei părți din obiectele de cult jefuite din sinagogie și templele Bucureștiului în special în zilele pogromului. Trebuie însă menționat că în perioada de după înlăturarea legionarilor de la putere activitatea petiționară a dat câteva rezultate importante. Dr. LYLA BENJAMIN

Un pogrom, cu evidență, premeditat

Se împlinesc 65 de ani de la acele zile tragice când 126 de oameni din București au fost măcelăriți pentru simplul fapt de a fi fost evrei. Cu aceste cuvinte începem alocuțiunea mea în curtea Templului Coral, când, la 4 noiembrie 1997 (la 57 ani de la pogrom), dezvelisem o placă comemorativă adusă din Tel Aviv, pentru a marca pe veci cele întâmplate atunci. Pogromul din 21-23 decembrie 1941, de la București, a fost cu evidență premeditat. Armata, jandarmăria și o parte din poliție erau de partea lui Antonescu, în timp ce organele legionarilor, cu polițiști legionari, au pus la cale măcelul. Ministrul de Interne dispusese chiar incendierea cartierului evreiesc. Pogromul începuse încă în ziua de 20 ianuarie 1941, când bande de legionari au invadat și au devastat cartierele evreiești. Au fost acte de tortură, omoruri, jafuri și violuri. Fruntașii populației evreiești erau ținta acestor huliganii. Sigmund Goldfarb, președintele comunității din București, Horia Carp, secretar general al comunității, Rabinul Zvi Gutman, cu doi fii săi, Iacob și Iosef, Moșe Orecovsky, directorul Oficiului de emigrări, au fost prinși și maltratați. Legionarii îi căutau pe Dr. Filderman și pe Șef Rabinul Șafran, dar aceștia au reușit să se ascundă. Șoia Șef Rabinului Șafran fusese și ea maltrată. 126 de evrei au fost uciși, și printre ei cei doi fii ai Rabinului Zvi Gutman, când el însuși, printre-o minune, a rămas în viață, cantarul Ioshua Cuperstik, Moșe Orecovsky, farmacistul Alexandru Solomon și altele personalități. Martiriul celor 126 de nevinovați uciși nu poate fi uitat. Ing. BARUCH TERCATIN

„Dacă ecoul vocilor noastre slăbește, noi vom pieri“

Sub genericul suitei comemorative dedicate împlinirii a 65 de ani de la Pogromul legionar din București (21-23 ianuarie 1941), T.E.S. a găzduit vernisajul expoziției „Viața în umbra morții“, realizată de dr. **Lya Benjamin**, dr. **Irina Cajal** și **George Dumitriu**, venisajul urmat de spectacolul lui **Alexander Hausvater**: „Direct din Amsterdam: Annee Frank!“. Eveniment de anvergură, deschis de consilierul cultural al F.C.E.R., dr. ing. **José Blum**, în prezența soției președintelui României, **Maria Bădescu**, a secretarului de stat din Ministerul Culturii și Culetor, dr. **Virgil Ștefan Niculescu**, a numeroși parlamentari, a unor importante personalități culturale românești, expoziția și spectacolul au evidențiat o dată mai mult vitalitatea obștii noastre, vitalitatea, peste ani, a mesajului Annei Frank: „Ascultă-ți propria voce! Fii tu însuși și în înțelegere cu ceilalți, fără să ții cont de etnie și confesiune!“.

Faptul că Teatrul Evreiesc de Stat a fost ales drept loc de desfășurare a preambulului comemorativ este simptomatic. T.E.S. este urmașul „Barașeum“-ului, moment de referință în istoria rezistenței spirituale evreiești din România în anii Holocaustului. „Un teatru în care s-a plâns și s-a răs atunci, căruia, din păcate, se mai găsește și azi cineva care să-l spargă geamurile“ - observa, în cuvântul de salutare, directorul T.E.S., regizorul **Harry Eliad**.

Singularitatea evenimentului a fost relevată de președintele F.C.E.R., deputat dr. **Aurel Vainer**, în alocuțiunea introductivă, vorbind despre forța

artelor vizuale (fotografia și teatrul), cu specific evreiesc și universal, de a ne face să trăim acest episod dureros nu doar din istoria evreilor, ci și a umanității, care este Holocaustul.

Dr. **Lya Benjamin**, care a preluat microfonul, ne-a ghidat în lumea „Vieții în umbra morții“: ● legislația rasială, cu lista celor o mie de actori, scriitori, regizori, compozitori excluși din lăcașurile românești de cultură ● momente din Pogromul legionar de la București ● din Masacrul de la Iași ● din calvarul îndurat de oameni nevinovați în „Trenul Morții“, în care a sfârșit, pierzându-și mințile, unul din importanții scriitori ai timpului, Carol Drimer. Ne-a condus în infernul lagărelor Transnistriei prin intermediul desenelor lui Arnold Dagan și al gravurilor în lemn ale lui Aurel Mărculescu.

Și spectacolul, covârșitor, ori de câte ori este văzut, pus în scenă de Hausvater, a reconfirmat forța de regenerare, resursele actoricești de primă mână, din toate generațiile, realizând omogenitatea capabilă să transpună scenic cruzimea-de-dragul-cruzimii, moartea la pândă, intensitatea primei iubiri, tradiția iudaică străveche, visul de libertate. „Dacă ecoul vocilor noastre slăbește, noi vom pieri“. Aceste cuvinte ale lui Paul Eluard ar putea ști drept moto nu doar pentru expoziția și piesa în vizuine contemporană [jucată în seara de 18 ianuarie a.c., la T.E.S.], despre ultimii ani de viață ai fetiței de 14 ani, ci pentru întreaga noastră istorie post-Holocaust.

IULIA DELEANU

Lecții de istorie la Centrul „Goldstein-Goren“

I-au fost uciși doi fii în pogromul din București (21-23 ianuarie 1941). Istoricul **Jean Anceľ** a anunțat că a reeditat și revizuit lucrarea *Transnistria* în limba engleză, la Tel Aviv, după o documentare la Odessa, Nikolaev, Herson, Moscova, Chișinău, cu completări din arhivele rusești, germane etc. Vorbitorul a menționat existența a numeroase documente, printre care și un memoriu adresat, în 1942, de către intelectualii români marșalului Antonescu, pentru oprirea deportărilor și exterminării evreilor. Prof. **Itzhak Ben Zvi Gutman** (Israel), a relatat despre teroarea sub regimul antonescian și despre evoluția istoriografiei anilor 1941-1944. Rabinul Efraim Gutman a fost arestat de autoritățile comuniste și eliberat în 1954 la intervenția Șef Rabinului Moses Rosen. La întâlnirea cu cele două personalități israeliene au fost prezenți reporterii de la T.V.R. și Radio, numeroși studenți, precum și o serie de cercetători: **Liviu Rotman**, **George Voicu**, gen. **Mihail Ionescu**, **Andrei Oșteanu**, **Al. Florian**, **Adrian Niculescu**, ing. **Liviu Beris**, vice-președintele A.E.R.V.H., **Mihai Chioveanu**, **Măriuca Stanciu**, **Felicia Waldman**, **Tony Barot**, **Michael Shafir**. Au avut loc discuții. (B.M.M.)

Un vernisaj-eveniment în viața culturală a Capitalei

Comemorarea Pogromului legionar din ianuarie 1941, la Sinagoga Mare din București, a oferit cadrul propice unei reînnoiri a expoziției permanente consacrate Holocaustului în România. Restructurată, regândită pe baze moderne, expoziția a cunoscut un mare impact emoțional asupra publicului. O expoziție în care concepția clasică (pondera panourilor) se îmbină cu sugestia estetică: o schiță de Marcel Iancu, cu o scenă de la Abator (oameni atârnați de cârlige, printre care și propriul său frate); mormane de sfeșnice, martore ale rugilor celor

ce aveau să piară în Holocaust s.a. Merite indubitabile revine istoricului **Lya Benjamin**, criticului de artă **Irina Cajal**, muzeografului **George Dumitriu**. Un vernisaj-eveniment în viața culturală a Capitalei. (I.D.)